

Rakenteellisen sosiaalityön foorumi

SOSIAALIHUOLLON VAIKUTTAVUUS JA MITTARIT

OHJELMA

9.00 Tervetuloa

Sivi Talvensola, Koske

9.05 Tiedonmuodostus sosiaalityössä

Minna Kivipelto, Jyväskylän yliopisto

- Keskustelu

9.50 Vaikuttavuuskeskus – ajankohtaista sosiaalihuollossa

Katariina Similä, kansallinen vaikuttavuuskeskus

10.10 Palautetietoisien työtteen (FIT) käyttökokemuksia Helsingistä

Maria Isoaho ja Oliwia Sarmaste, Helsingin kaupunki

- Keskustelu

10.40 Ajankohtaista rakenteellisen sosiaalityön kehittämisessä Keski-Suomessa

Sivi Talvensola, Koske

- Keskustelu

11.00 Tilaisuus päättyy

Rakenteellisen sosiaalityön foorumi on avoin, monitoimijainen keskustelu- ja tiedotusfoorumi rakenteellisesta sosiaalityöstä kiinnostuneille.

Tervetuloa!

Ilmoittaudu mukaan kevään foorumeihin [tästä linkistä](#).

KOSKE

Keski-Suomen sosiaalialan
osaamiskeskus

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

**Puheenvuorot
tallennetaan.**

**Ne ovat
katsottavissa
kahden viikon ajan
julkaisusta.**

Sosiaalihuollon vaikuttavuus ja mittaaminen - uusi asia?

Miten mitata sosiaalityötä

KUN SOSIAALIMENOT kasvavat yhä nopeammin, on järkevää miettiä, saadaanko rahoille toivottu vastine vai jäävätkö vaikutukset olemattomiksi. Yritysmailman iskusanat tuottavuus, tulosvastuu ja tavoitejohto kelpaavat myös sosiaalilohkolle, mutta niitä ei pidä arvioida liike-elämän yksioikoisella panos-tuotos-menetelmällä. Talousasiantuntijoiden ihanne saada paljon suoritteita pienin kustannuksin ei sovellu siltään sosiaalipalveluihin.

Ensiksi on selvítettävä, mihin ihmisten palvelulla pyritään. Täyttääkö päihdehuolto tai lastensuojelu tehtävänsä? Muuttuuko autettavan elämä paremmaksi vai ei? On arvioitava, miten lähelle tavoitetta päästiin ja paljonko kului rahaa. Yksi kuvaustapa tai mittari ei millään riitä sosiaalilohkon monenlaisiin tehtäviin.

Esimerkiksi päivähoitoa voidaan mitata sen kätävyydellä. Yksi tavoite on saavutettu, kun alle kolmivuotiaiden hoito on järjestetty. Seuraavaksi joudutaan tekemään paljon sitä mutkikkaampia arvioita, kun mietitään, millaista palvelu on lapsen kannalta. Pystytäänkö fyysisen turvapaikan ohella tukemaan pienten kehitystä parhaalla mahdollisella tavalla? Osa tuloksista ilmenee vasta vuosien päästä.

Pelkällä suoritemittarilla toimeentulotuki saattaa näyttää tehokkaalta ja taloudelliselta, kun

niukoin varoin on hoidettu paljon asiakkaita. Kokonaisuutena tulos on lähellä nolaa ellei tuen tarvitsijaa ole saatu omille jaloilleen. Vaikka hän juoksee yhtä mittaa sosiaalivirastossa ja kasvattaa suoritetta, hänen asiansa eivät ole korjaantuneet.

Helsingissä on päästy entistä parempiin tuloksiin paneutumalla kunnolla asiakkaan pulmiin ja käyttämällä lyhytaikaisesti runsaammin rahaa. Pitkäaikaisautettavien määrä on vähentynyt, tuen kesto lyhentynyt ja käytetty kokonaisuutena laskenut, vaikka uusia asiakkaita on tullut entistä enemmän.

Sosiaalityön tehosta ja tuottavuudesta on keskusteltu kiivaimmin pääkaupunkiseudulla, mutta mittaus- ja kuvailutapoja kehitellään eri puolilla maata. Kun työntekijöitä syytetään holtittomasta rahojen tuhlaailusta, joka ei edes tehoa ihmisten ongelmiin, he masentuvat. Kukaan ei halua tehdä merkityksetöntä työtä. Luotettavia arviointimenetelmiä tarvitaan osoittamaan niin onnistuneet kuin heikot kohdatkin.

Epämilyllä huuista päästään vain kumoamalla ne tosiasioita, mutta sosiaalitoimen tilastot ovat puutteellisia. Joko niihin ei koota oikeita asioita tai ne kattavat liian lyhyen ajan. Vuodessa ei vielä nähdä, onko vaikeuksiin joutuneen ihmisen elämä saatu pysyvästi uusille raiteille. Suoritteiden ja kustannusten lisäksi myös vaikutukset on kartoitettava erilaisin jälkiseurantamenetelmin.

Insinöörien tuottavuusmittareita yritetään soveltaa sosiaalitoimeen

Tuottavuus on laskenut, mutta vaikuttavuuden mittaaminen olisi tärkeämpää

Tehtaalla on helppo laittaa palikat jonoon tuottavuusmittauksia varten. Mitä enemmän tavaroita saadaan aikaan pienillä kustannuksilla, sitä parempi. Nyt mittareita on yritetty soveltaa Helsingin sosiaalitoimeen. Tulokseksi on saatu, että tuottavuus on laskenut vuodesta 1987 12-16,5 prosenttia sen mukaan mitä indeksiä on käytetty.

Missään muussa Suomen kaupungissa vastaavia laskelmia ei ole tehty, joten tuloksia ei voi verrata mihinkään. Ainakin Helsingille olisi lottovoitto, jos joku ostaisi vaikkapa vain markalla kaksi miljardia tappiota tuottavan "yrityksen". Niin hullu kukaan ei ole. Onko mitään järkeä mitata tällaisen firman tuottavuutta?

Julkiset menot ovat kasvaneet niin kiivaasti, että tehokkuusvaatimukset ovat voimistuneet. Enää ei suvaita yhteisten varojen holtittomaa käyttöä. Siksi virkamiehet yrittävät etsiä mittareita, jotka auttaisivat järjeistämään toimintoja.

Laatu ei näy mittareissa

Sosiaaliviraston toimitusjohtaja Rauno Kervinen luettelee kolme syytä tuottavuuden laskuun. Suurimmalta osalta se selittyy palvelujen laadun paranemisella, mistä mittarit eivät kerro mitään.

Kervinen kertoo esimerkin Kustaankartanon vanhainkodista, joka on saneerattu. Ennen remonttia siellä hoidettiin sataa suhteellisen hyväkuntoista vanhusta. Nyt talossa on huonokuntoisia potilaita lähes sairaalamaisissa oloissa puolet vähemmän. Henkilökuntaa heidän hoitonsa sitoo kaksi kertaa enemmän kuin ennen. Se ei voi olla vaikuttamatta tuottavuuteen.

nustaso nousi ratkaisevasti — mutta saihan Helsinki alle 3-vuotiaiden hoidon kuntoon.

Byrokratian painumisesta on puhuttu paljon, ja on epäilty että sekin olisi syyllinen tuottavuuden laskuun. Kervinen mukaan sen vaikutus on hyvin pieni.

Helppoja tapauksia nopeasti ovesta ulos

Kervinen sanoo, ettei hän vastusta sosiaalitoimen tuottavuuden mittaamista. Hänen mielestään

noilla. Koska sosiaalipalveluita on hyvin monenlaisia, ne on jaettava neljään toimialaan, jotka on painotettu eri tavoin. Myös toimialojen sisällä toiminnot on painotettu sen mukaan, kuinka paljon työtä niiden aikaansaamiseksi tarvitaan.

Esimerkiksi painokertoimen 1 on saanut kehitysvammaisten laitoshoidon, joka vaatii suuren työpanoksen. Huomattavasti pienempi painokerroin on annettu käynnille sosiaaliviraston luona.

"Ongelma on, etteivät nykyiset

Jos sosiaaliviraston toimintajärjestelmä haluaa olla oikein tuottava, hän ottaisi vastaan vain helppoja tapauksia, jotka voisi hoitaa ovesta ulos mahdollisimman nopeasti.

Sosiaalivirasto ei myöskään toimi niin, että se haalii väen väkisin lastenkotiin lapsen, kun siellä on paikka tyhjänä. Se on kuin palokunta, jonka pitää olla aina hälytysvalmiina apua antamaan. Se ei ole kovin tuottavaa.

Reaalikasvu pienenee

sen, että menojen kasvua pihidastaa. Reaalikasvu on viime vuosina 3-5 prosentin suuruusluokkaa. Kun suunnitellaan ensi vuoden tarjontaa itse päättäjille, prosenttien kasvua. 1980-luvun voimakkaan kasvun aika. Tuo vuosikymmen ei sitä enää Kervinen sano.

Julkisiin palveluihin ei ilmene enää haluta lisätä rahaa. Jos sosiaalipoliittikotkin ovat myönteet, etteivät koko ajan laajvat sosiaalipalvelut pysty poimaan ihmisten ongelmia. M omaa ponnisteluja tarvitaan.

Helsingin sanomat 17.4.1990